

Rapport fra en faglig delegationsrejse til Colombia april 2012

Historien om et bebudet mord

*Fagbevægelsen i Colombia er udsat for et koldblodigt mord
- men det kan endnu afværges*

Colombias Nobelprisforfatter, Gabriel Garcia Márquez, skrev *Historien om et bebudet mord*. Et langsomt, koldblodigt mord på fagbevægelsen og menneskerettighederne i Colombia foregår for øjnene af os i dag. 30 års ustraffede myrderier har kostet dyrt. Colombia er verdens farligste land at være fagligt aktiv i og meget få arbejdere tør melde sig i fagforening. Den faglige organisationsprocent er dalet fra 13 % af arbejdsstyrken til godt 4 % i dag. Frihandelsaftalen mellem EU og Colombia-Peru, som er klar til at blive vedtaget i EU Parlamentet og medlemsstaterne, vil belønne en økonomisk elite, der direkte eller indirekte er medskyldig. Men der er en mulighed for at fremme beskyttelse af menneskerettighederne: Ved at støtte de kræfter, der kæmper for rettigheder, demokrati og fred - og ved at følge deres opfordring til **afvise frihandelsaftalen mellem EU og Colombia-Peru.**

WWW.COLOMBIAFOKUS.DK

Den patriotiske March 23. april 2012 kan med over 80.000 deltagere blive en milepæl i udviklingen af et demokratisk civilsamfund, der kæmper for fred og menneskerettigheder i Colombia.

Indhold

1.	Resumé og konklusioner	3
2.	Mord og forsvindinger – Colombias svøbe	5
3.	Systematiske overgreb og chikane mod fagforeninger	9
4.	Jungleloven på arbejdsmarkedet	10
5.	Den væbnede konflikt og de paramilitære.....	12
6.	Udviklingen under præsident Juan Manuel Santos.....	13
7.	Et spirende civilsamfund kæmper for rettigheder og fred	15
8.	Frihandelsaftalen mellem EU og Colombia-Peru	17
9.	Besøgte organisationer og personer	19
10.	Delegationens deltagere.....	19

1. Resumé og konklusioner

En dansk fagforeningsdelegation besøgte Colombia d. 22 – 30. april 2012 med det formål at indhente så meget information som muligt om den aktuelle situation for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og sikkerheden for fagforeningsfolk.

Delegationen oplevede et styrket demokratisk civilsamfund, som kæmper for fred, demokrati, menneskerettigheder og social retfærdighed, men fortsat mødes af trusler eller blodig og voldelig undertrykkelse af sine rettigheder.

Den patriotiske March, der var helt fredelig, forgik i hovedstaden Bogotá i dagene 22. – 24. april. Ifølge arrangørerne og nogle medier deltog over 80.000 mennesker. Marchen og de tilknyttede møder strakte sig over flere dage med diskussioner om den politiske, sociale og økonomiske udvikling. Det var en stor lettelse at marchen forløb fredeligt. Mange havde frygtet konfrontationer med den udkommanderede politi- og militærstyrke på 24.000 mand. Den brede alliance af folkelige organisationer for fred og menneskerettigheder lover godt for fremtiden, men den har brug for opbakning fra det internationale samfund.

29 fagforeningsfolk myrdet i 2011

Delegationen blev på uhyggeligste vis mindet om, at de overlagte mord på fagforeningsfolk fortsætter. Der skete to mord og to forsvindinger mens delegationen var i Colombia:

- Den 18. april forsvandt *Hernán Henry Díaz* medlem af Det patriotiske Råd i Putumayo-provinsen
- Den 20. april forsvandt *Martha Cecilia Guevara Oyola*, beboerforenings leder i San Vicente del Caguán.
- Den 27. april blev *Daniel Aguirre Piedrahita*, generalsekretær for sukkerarbejdernes fagforening SINALCORTEROS myrdet i Valle-provinsen.
- Samme dag myrdedes *Mao Enrique Rodríguez*, chef for de sikkerhedsvagter, som redaktøren af en venstreorienteret avis "Voz", Carlos Lozano, er nødt til at omgive sig med for at overleve.

Den ene af de tre landsorganisationer, CUT, oplyste delegationen om, at der blev begået 29 mord på fagforeningsfolk i 2011, mens 500 blev udsat for dødstrusler. Siden Juan Manuel Santos blev præsident for Colombia i august 2010, er der blevet dræbt 52 fagforeningsfolk. I de første fire måneder af 2012 er otte blevet dræbt.

De repræsentanter for civilsamfundet, delegationen talte med, var ikke i tvivl om, at motivet til mord og forsvindinger af denne type er at skræmme folk fra at organisere sig, ytre sig eller f.eks. deltage i den fredelige, patriotiske march. Der er ikke blot tale om mord på enkeltpersoner, men forsøg på at udrydde en hel bevægelse.

Regeringen medskyldig

Delegationen mødtes med de faglige organisationer, der ifølge FNs udviklingsorganisation UNDP er blevet hårdest ramt af undertrykkelsen, nemlig oliearbejdernes, lærernes og landarbejdernes organisationer. Deres sikkerhedssituation er så alvorlig, at deres ledere må træffe en række sikkerhedsforanstaltninger for overhovedet at kunne bevæge sig rundt eller også må de skjule sig. Advokater, der påtager sig at føre sager om mord, vold og trusler for sociale bevægelser, bliver ofte selv truet til tavshed eller dræbt. Disse rettighedsforkæmpere har brug for vores støtte for at kunne fortsætte deres arbejde med at forsvare befolkningens rettigheder.

Colombias tidligere regering under præsident Álvaro Uribe blev afsløret i at have tætte kontakter med de højreorienterede, paramilitære grupper, der står for en stor del af volden og mordene.

Den del af civilsamfundet, delegationen var i kontakt med, mener ikke at regeringen under den nuværende præsident Juan Manuel Santos har bragt fremskridt for menneskerettighederne. Straffriheden er udbredt og praktisk taget ingen mord, bortførelser eller forsvindinger opklares. Desuden har regeringen flere gange gjort sig medskyldig i volden ved at kalde bestemte dele af civilsamfundet for "terrorister" og derved legitimere paramilitære gruppers efterfølgende likvideringer eller forsvindinger.

En meningsmåling offentliggjort i ugebladet "Semana", som præsident Santos' nevø er redaktør for, har vist, at 65 % af befolkningen er tilhængere af en politisk forhandlet løsning på konflikten.

Styrket civilsamfund arbejder for fredelige, demokratiske politiske løsninger

Det nye civilsamfund, der bl.a. organiserede Den patriotiske March, er ikke guerillaens forlængede arm, men en bevægelse der bygger på ønsket om fred, national uafhængighed, sikring af oprindelige folks og afro-amerikaneres rettigheder samt en forhandlet politisk løsning på konflikten, der omfatter en jordreform. Og der er slet ikke belæg for at påstå, at fagforeningsfolk fra de tre landsorganisationer skulle være instrumenter for guerillaen. De anvender alene demokratiske, grundlovssikrede og fredelige metoder til at forsvare arbejdernes rettigheder og interesser.

Ikke-ratificering af frihandelsaftale den bedste støtte til demokrati og fred

De tre LO'er og det øvrige civilsamfund, delegationen mødte, fortæller samstemmende, at det vil fungere som støtte til regeringen, de gamle magthavere og paramilitære, hvis EU ratificerer frihandelsaftalen med Colombia.

Omvendt siger civilsamfundsorganisationerne, at det vil være en støtte til de demokratiske kræfter og styrke menneske- og arbejdstagerrettighederne, hvis EU forkaster aftalen. EU bør kræver en helt anden, alvorlig indsats for at beskytte rettighedsforkæmperne og retsforfølge de skyldige i drabene, forsvindingerne og dødstruslerne. Organisationerne har indtrængende bedt delegationen om at hjælpe med at få gennemført en sådan ændring.

Derfor har delegationen besluttet at bidrage til en kampagne for, at EU undlader at ratificere den færdigforhandlede aftale, enten ved at EU-parlamentet nedstemmer den eller ved at medlemslandenes parlamenter gør det. Dermed vil bordet kunne ryddes for nye forhandlinger, der kan føre til skærpede krav om fortsatte forbedringer af demokratiet og menneskerettighederne.

2. Mord og forsvindinger – Colombias svøbe

Den blodige undertrykkelse fortsatte under delegationens besøg i slutningen af april. Der skete 2 forsvindinger og 2 mord efter de indhentede oplysninger i dagene omkring besøget.

Mord 1: Daniel Aguirre Piedrahita, generalsekretær i sukkerarbejderfagforeningen SINALCORTEROS

Fredag 27. april blev *Daniel Aguirre Piedrahita* myrdet i Valle-provinsen. Han var generalsekretær for sukkerarbejdernes fagforening SINCORTEROS, som er tilsluttet landsorganisationen CUT.

Sukkerarbejdernes fagforening har de sidste år gennemført store kampagner for bedre arbejdsforhold og faglige rettigheder under vanskelige forhold. Mordet er et anslag mod SINCORTEROS organiseringskampagne, som har vist andre grupper, at man godt kan organisere sig i en fagforening, selv om man er løsarbejder.

Mord 2: Mao Enrique Rodríguez, sikkerhedsvagt for redaktør Carlos Lozano

Mao Enrique Rodríguez, der var chef for sikkerhedsvagterne for Carlos A. Lozano, en af lederne i "Colombia for Fred" og redaktør på det colombianske kommunistpartis avis, "Voz", blev skudt og dræbt d.27.april. Lozano siger, at mordet er en del af en række systematiske overgreb mod lederne af Den patriotiske March.

Forsvinding 1: Hernán Henry Díaz, bondeleder

Hernán Henry Díaz er bondeleder, medlem af platformen for sociale organisationer i Putumayo-provinsen, medlem af FENSUAGRO og en af lederne i Den patriotiske March.

Han forsvandt 18. april i byen Puerto Asis mens han ledte en delegation på over 200 personer på vej til marchen, der skulle foregå 21.-23. April.

Kl. 13.30 købte han billet på banegården, kl. 14.30 talte han med en kollega. Herefter gik han ned til havnen, hvor han bad en bådfører sejle sig over floden til Puerto Vege. Kl. 15.30 sendte han en SMS til sin kæreste: "Jeg er i Puerto Vege – jeg er på vej derhen." Siden er han ikke set. Den patriotiske March har selv sat en undersøgelse i gang.

Forsvinding 2: Martha Cecilia Guevara Oyola, lokal leder

Martha Cecilia Guevara Oyola er lokal leder i byen San Vicente del Caguán i provinsen Caqueta. Hun var med i forberedelserne af Den patriotiske March. Den 20 april var hun hos lægen for at hente medicin. Derefter tog hun til Bogotá for at være med til at gøre klar til den store demonstration. Søsteren ringede til hende fra Bogotá og aftalte at mødes med hende, når hun ankom. Siden har ingen set mere til hende.

Begge forsvindinger er sket efter at massemedier og politikere har pisket en negativ stemning op mod Den patriotiske March. Både den tidligere oberst i den colombianske hær Luis Villamarín, der før stod i spidsen for mange anti-guerrillakampagner og nu er indflydelsesrig kommentator og to kendte advokater, der tidligere har været rådgivere for præsident Uribe, har deltaget i hetzen. Også den øverste chef for Colombias væbnede styrker, general Alejandro Navas advarede mod infiltration i marchen fra guerrillaens side.

Landsbyen Puerto Esperanza i Meta-provinsen

Den 25. april besøgte den danske delegation Puerto Esperanza, ("Håbets Havn"), en landsby i kommunen Castillo i Meta-provinsen, der er et eksempel på konflikterne og undertrykkelsen i landet.

En beboer, *Alfonso Paulo*, fortalte: "*Det er ikke længe siden, der ingenting var her. Jeg kom hertil for tre år siden og det har været nødvendigt at finde arbejde et andet sted udenfor landsbyen*".

En anden beboer fortsætter: "*Vi boede og arbejdede her. De kom med deres våben og skød. Vi var nødt til at flygte. Det er især gået ud over sønnerne og døtrene. Jeg blev her en tid, men var så nødt til at rejse og levede som en hjemløs hund i 12 forskellige delstater*".

Forsamlingshuset, hvor mødet med delegationen blev holdt, blev bombet. *Beboerne nåede at gemme sig i skovene og bjergene: "De tømte husene for alt af værdi og brændte dem. De stjal vore afgrøder og vort kvæg."*

"De har slået tre af mine sønner ihjel og min sjæl er meget flosset. En af dem havde aftjent sin værnepligt i to år for staten og hvad var takken? At blive myrdet af de paramilitære!"

Tito Tique Carpera, beboer i Puerto Esperanza

Mariella Rodriguez fortalte videre: "*Allerede fra 1985 har her været vold og den tog til i år 2000, hvor der allerede var 150 dræbte: fagforeningsmedlemmer, ledere og medlemmer af landsbyrådet. I 2002 kom så fordrivelsen fra landsbyen. 11.000 blev fordrevet sammen med 7.000 fra nabolandsbyen Castillo*".

Tito Tique Capera fortalte: "*De paramilitære kom og dræbte kvinder og børn. De beskyldte os for at være guerillaer. Nogle af vore unge blev gjort til "falske positive"¹. Vi blev fordrevet, spredt over hele landet. Alle i landsbyen har været væk i mindst tre år. Vi startede organisationen "For liv og fred" og "Kirkens Kommission for Fred og Retfærdighed" gav os bistand. I 2006 vendte vi tilbage til en "humanitær zone"².*

---

¹ "Falske positive" er en betegnelse for uskyldigt dræbte civile, som militæret hævder var guerillasoldater.

² En "humanitær zone" er en zone hvor ingen bevæbnede personer har ret til at komme – en model der er anerkendt af staten.

I marts 2008 blev en af guerilla-organisationen FARCs lejre bombet. Hæren fandt nogle dokumenter, der senere blev brugt til at forbinde personer med FARC. Mange blev anholdt på den konto, bl.a. oppositionspolitikere, anerkendte journalister og andre systemkritikere.

Liliany Obando var den første kvinde, der blev fængslet i sagen. Hun blev anklaget for oprør, og for administration af penge, der skulle bruges til terrorisme. Hun fortalte sin historie til delegationen:

- Fra jeg var helt ung har jeg lavet politisk arbejde på venstrefløj. Jeg er sociolog af uddannelse. Jeg er en af de overlevende fra UP (Unión Patriótica), et helt politisk parti, der blev udryddet.

- Jeg arbejdede for bonde- og landarbejderfagforbundet FENSUAGRO på menneskerettighedsområdet. Jeg var ved at skrive en kandidatafhandling i politiske studier, men det arbejde blev ødelagt da jeg blev anholdt.

- Da jeg blev anholdt, opholdt jeg mig i min mors hus med mine to børn. Politiet trængte ind i huset på brutal vis, de tog billeder af mine børn og en politimand chikanerede min søn og spurgte: "Vil du være som din mor?"

- Det hårdeste i fængslet var at blive fjernet fra mine børn. Og det er rigtig hårdt at vide, at når familien kommer på besøg bliver den chikaneret, f.eks. bad en betjent min søn om at klæde sig helt nøgen under et sikkerhedstjek og det er ulovligt.

- I de 43 måneder jeg sad fængslet, blev der aldrig blevet afsagt nogen dom. Nu er jeg løsladt, men retssagen kører stadig. Siden 2009 har vi ventet på at føre to vidner, som vil tale for min side, men de har indtil videre ikke fået lov at blive hørt.

- Mens jeg sad i fængsel, kunne jeg se, at forholdene ikke var som de burde være, så jeg begyndte at organisere kvinderne i fængslet, hvad der førte til yderligere forfølgelse af mig selv og min familie. Men vi opnåede at lave et netværk, som førte til at vores forhold kom ud til offentlighedens kendskab.

- Vi vil have at en international kommission får lov at se på forholdene i fængslet, men det vil de ikke give lov til. Vi bliver fremstillet som forbrydere og terrorister, men vi er ikke terrorister. En del af os er samvittighedsfanger, herunder ledere for bonde-, sociale og faglige organisationer.

- Min frihed nyder jeg med blandede følelser, fordi det var hårdt at skulle efterlade sine kammerater i fængslet. Men jeg glædede mig over at kunne genoptage mit liv med min familie og mit arbejde.

Lærere i skudlinjen

Skolelærere, som er kritiske over for regeringen og de paramilitære, er typiske ofre for mord, forsvindinger og tvangsfordrivninger.

Delegationen talte med *Pedro Arrango*, organisationskonsulent og advokat i arbejdsret i lærernes fagforening. Han sagde, at siden 1984 er 1.000 lærere blevet dræbt og 4.000 fordrevet til et andet område af landet eller gået i eksil i et andet land. 150 er desuden sporeløst forsvundet.

Det er gået ud over dem, der generelt er imod regerings politik og som siger det højt f.eks. som faglige ledere, fortalte advokaten.

Politiske fanger

Regeringen siger at der ingen politiske fanger er i landet. Oppositionen mener noget andet. Delegationen forsøgte uden held at besøge et kvindefængsel i hovedstaden for at se på forholdene. Desuden mødtes den med organisationen *Lazos de Dignidad* (Værdighedens Bånd). Organisationen siger, der er mere end 7.000 politiske fanger i landet og inddeler dem i tre grupper:

- 1) Væbnede oprørere, som er en slags krigsfanger, der har deltaget i væbnede og voldelige aktioner
- 2) Samvittighedsfanger der er mennesker, der har brugt deres ret til at deltage i den politiske opposition. De anklages for oprør selvom de ingen våben har – det kan f.eks. være en journalist, der er meget kritisk
- 3) Juridiske ofre, der er folk som beskyldes for noget, de ikke har gjort eller som blev taget under tilfældige anholdelser i en region, hvor der er oprør. Det er oftest bønder eller folk, der bor i områder, hvor der er væbnede oprører. Der kan være et overlap mellem medlemmer af gruppe 2 og 3

***”Når familien kommer på besøg bliver den chikaneret,
f.eks. bad en betjent min søn om at klæde sig helt
nøgen under et sikkerhedstjek og det er ulovligt.”***

Liliany Obando, tidligere politisk fange.

---

3. Systematiske overgreb og chikane mod fagforeninger

De faglige organisationer, som delegationen talte med, dvs. de tre faglige landsorganisationer og oliearbejdernes, lærernes, de offentlige servicearbejderes, telefonarbejdernes og landarbejdernes- og bøndernes fagforeninger var ikke i tvivl om, at den blodige undertrykkelse af menneskerettighederne vil fortsætte så længe, der ikke gøres op med de magthavere, der står bag den. Det er karakteristisk, at stort set ingen bagmænd fanges, anklages og straffes.

Den konstante sikkerhedstrussel betyder, at adskillige faglige ledere er nødt til at være beskyttet af forskellige former for vagter, blot for at kunne udføre deres faglige arbejde. Nogle bliver ledsaget af unge europæiske fredsvagter, andre udstyres med bevæbnede livvagter.

Ifølge en af de faglige landsorganisationer, CUT, blev 29 faglige aktivister myrdet i 2011 og 500 blev udsat for mordtrusler. Siden 1986 er i alt 2.888 faglige repræsentanter blevet dræbt i Colombia.

Ifølge de tre landsorganisationernes oplysninger er der indtil april 2012 i år myrdet i hvert fald otte faglige aktivister. Fra august 2010, hvor Jose Manuel Santos trådte til som præsident, og indtil nu er 52 faglige ledere blevet myrdet.

Overgrebene har mange forskellige former:

- Arrestation uden retsforfølgelse
- Vold
- Forsvindinger
- Tortur
- Mordtrusler
- Mord

De skyldige går fri

I omkring 99 % af alle disse sager slipper de ansvarlige uden straf. Straffriheden for mordene er lidt lavere og anslås til 97 %. De direkte ansvarlige er ofte paramilitære grupper og indirekte arbejdsgivere, herunder multinationale selskaber. Mord udføres hyppigt af lejermordere.

”Vi var en gruppe fagforeningsfolk, der blev anholdt og anklaget for terrorisme. Vi sad i fængsel i over tre år for at vente på domsafsigelsen, hvor det blev afgjort at der ikke var grund til vores anholdelse.”

Menneskeretsansvarlig fra oliearbejdernes fagforening, USO

---

87 % af de faglige, der er dræbt, kommer fra landsorganisationen CUT. Præsidenten for CUT Jorge Ortega, blev dræbt i 2003. Kun to mordere er identificerede for mord på en faglig aktiv. Den ene kom fra efterretningstjenesten DAS og den anden fra militæret. De er idømt 27 års fængsel.

Oliearbejdernes fagforbund, USO, fortalte delegationen, at de fra 1988 til i dag har fået dræbt 105 af deres fagligt aktive. 37 har siddet i fængsel, inklusive den talsmand, delegationen mødte, fire bor i eksil og over 300 er blevet nødt til at flytte til andre landsdele pga. trusler.

Pedro Arrango fra lærernes fagforbund, fortalte delegationen, at de advokater, der fører sagerne vedrørende truede eller myrdede fagforeningsfolk også selv bliver dræbt. Mange af CUTs ledere er lærere og er tvunget til at være under væbnet beskyttelse.

4. Jungleloven på arbejdsmarkedet

De mange mord, overfald og trusler er kun toppen af isbjerget på et arbejdsmarked præget af undertrykkelse af faglige rettigheder. Organisationsprocenten i Colombia er faldet konstant gennem de senere år med alvorlige konsekvenser for arbejderne rettigheder og forhold til følge.

Kun godt 4 % af alle arbejdstagere i Colombia er i dag medlem af en af de tre landsorganisationer og tallet er faldende, især fordi organisationsretten ikke respekteres. I 1970'erne var tallet omkring 13 %. Kun 1 % af alle, der har ret til kollektiv forhandling, er dækket af en overenskomst. Det svarer til 189.000 arbejdere ud af en arbejdsstyrke på 19 mio. arbejdere.

For fem år siden var organisationsprocenten 70 indenfor den offentlige sektor, i dag er den 40 og *Yvonne Rodriguez Garcia* fra fagforeningen for offentlig service, SINSERPUB, frygter, at den snart vil falde til 20-30%.

Uden ret til overenskomst

Årsagen er bl.a. en dom i 2005, som ændrede ansættelsesforholdene. Tidsbegrænsede ansættelser blev den mest almindelig ansættelsesform og ledige stillinger slås sjældent op, men bliver besat af håndplukkede personer efter "nogen-kender-nogen"-princippet. 20 % af alle offentlige ansatte arbejder på tidsbegrænsede kontrakter.

Landsorganisationen CUT forklarede, at arbejdsmarkedsreformen har medført øget adgang til at hyre arbejdskraft gennem mellemhandlere eller "vikarbureauer", hvor man ansætter folk i perioder på tre måneder. Derved opnår de ikke status som fastansatte og mister anciennitet, pension, sociale forsikringer m.m. Desuden betyder det, at det er lettere for virksomhederne at undgå krav om overenskomst, da der skal være 25 fastansatte på en virksomhed, for at opnå ret til forhandling om overenskomst.

Arbejdstiden gøres fleksibel for at virksomhederne kan spare lønudgifter. Nattillæg skal f.eks. først udbetales efter kl. 22.00 (tidligere efter kl. 18.00) og tilsvarende forringes tillæg for weekendarbejde. Regeringen har også gennemført en pensionsreform, så alle nu skal arbejde til det 67. år. Det skal sammenholdes med at gennemsnitslevealderen i Colombia er 76 år – men den svinger meget i regionerne, alt efter folks leve- og arbejdsvilkår.

Disse forhold gør det sværere for fagforeningerne at organisere medlemmer, fordi de ikke kan sikre bedre forhold.

Ingen arbejdskontrakt

Oliearbejdernes fagforbund, USO, forklarede, at 80 % af alle ansatte i olieindustrien er løsarbejdere. Under 20 % har en reel ansættelsesaftale. Arbejdere uden kontrakt har ingen stabilitet i deres ansættelse. Løsarbejderne ansættes fra opgave til opgave og ansættes for ganske korte perioder af gangen, f.eks. 15 dage - derefter ser man på, hvem man vil ansætte i en ny, kort periode.

De usikre ansættelsesforhold bliver brugt som redskab til at underminere faglige rettigheder. Selskaberne kræver, at oliearbejderne melder sig ud af fagforeningen - ellers får de ikke mere arbejde. Disse forhold skaber mange sociale problemer og fører til konflikter.

Colombias mest produktive oliefelt ligger i Meta-provinsen og er ejet af det canadiske selskab Pacific Rubiales. I feltet arbejder 25.000 arbejdere, men fagforeningen kan ikke komme ind i området pga. den væbnede konflikt. Oliefeltet ligger 12 timers kørsel fra Bogotá og 6 timers kørsel fra den sidste by på ruten. Arbejderne lever i en teltlejr under umenneskelige sundhedsforhold.

Oliearbejderne er blevet anklaget for at være terrorister. Der har været voldsomme konflikter og selskabets svar har været at bede regeringen om at militarisere hele området. Næsten hele sidste år var der konflikt mellem selskabet og arbejderne. Fagforeningen USO forsøgte at forhandle med selskabet, men man opnåede ikke en aftale. De faglige ledere har svært ved at rejse ud til selskabet - det er for farligt pga. de paramilitære grupper.

Kooperativer leverer arbejdskraft

En af de omdiskuterede metoder til at svække fagbevægelsen i Colombia har været brugen af såkaldte arbejdskooperativer, som er underleverandører af arbejdskraft til firmaerne. Da arbejderne betragtes som ejere er de ikke lønmodtagere og har derfor ingen af disses rettigheder. Kooperativerne oprettes tit af firmaerne for på den måde at slippe for de lovpligtige ydelser, man ellers skulle levere til lønmodtagere og for at kunne jonglere med lønnen.

Der findes over 6.000 registrerede arbejdskooperativer i landet med mere end 2 millioner arbejdere.

Colombias regering har - bl.a. tilskyndet af Den internationale Arbejdsorganisation, ILO - måttet love at bekæmpe alle indirekte ansættelsesformer, som tilsidesætter arbejdstagernes rettigheder. Den har derfor indgået en trepartsaftale om at regulere arbejdskooperativernes aktiviteter, så de ikke optræder som mellemlid mellem arbejdsgiveren og arbejderen.

USAs regering har indgået aftale med Colombias regering om at denne form for krænkelse af arbejdstagerrettigheder skal ophøre. Aftalen var et middel til at overbevise USA's Kongresflertal om, at det skulle stemme for USA-Colombia frihandelsaftalen. Colombias fagbevægelse vurderer dog ikke, at regeringen har levet op til aftalen.

5. Den væbnede konflikt og de paramilitære

Colombia har gennem sin historie haft mange perioder med oprør og ekstrem vold og har gennemlevet en væbnet konflikt siden 1960'erne. Flere oprørsgrupper som FARC (Colombias Væbnede Revolutionære Styrker) og ELN (Den Nationale Befrielseshær) valgte at føre væbnet kamp mod regimet, bl.a. for at få gennemført en jordreform. Der er områder af Colombia, som regeringshæren ikke kontrollerer, og mange civile er blevet ofre for denne konflikt.

Højrefløjen har organiseret paramilitære grupper, som har gennemført væbnede aktioner, mord og forsvindinger. Disse har været forbundet med narkokartellerne, som har stor indflydelse i Colombia og har infiltreret militær og politi mv. Der er mange eksempler på, at firmaer har betalt beskyttelsespenge til de paramilitære grupper, bl.a. har bananselskabet Chiquita i USA tilstået at have gjort det og accepteret en bøde på 25 mio. dollars pga. støtte til "terrorgrupper".

Fire millioner colombianere – næsten 10 % af befolkningen - er internt fordrevne.

Ledere af de sociale bevægelser bliver fortsat slået ihjel af paramilitære grupper. For øjeblikket er bonde- og landarbejderorganisationen FENSUAGRO udsat for, at to faglige ledere er forsvundet. Medierne siger ingenting - der er tavshed omkring forsvindinger og drab.

- *Da forsamlingshuset blev bombet nåede beboerne at gemme sig i skovene og bjergene. De kom og tømte husene for alt af værdi og brændte dem. De stjal vores afgrøder og kvæg.*
- *De paramilitære kom og dræbte kvinder og børn. De beskyldte os for at være guerillaer. Nogle af vore unge blev "falske positive". Vi blev fordrevet – spredt over hele landet. Alle i landsbyen har været væk i mindst 3 år. Vi startede organisationen "For liv og fred" og "Kirkens Kommission for Fred og Retfærdighed" gav os bistand. I 2006 vendte vi tilbage til en "humanitær zone" (hvor ingen bevæbnede personer har ret til at komme – og den model er anerkendt af staten).*
- *De mennesker, der støtter økonomisk kommer fra internationale organisationer. 35 familier modtager støtte. I dag er det meste af regionen genbeboet ved hjælp af organiseringen.*

Den colombianske regering har som noget nyt gennem en lov (loven om ofre og tilbagelevering af jord) i 2011 anerkendt, at der eksisterer en væbnet konflikt – dette i modsætning til tidligere hvor konflikten blev betegnet som et terrorproblem.

Loven handler om, at de mange internt fordrevne skal kunne vende tilbage til deres jord eller have erstatning. Det er et skridt i den rigtige retning, men ifølge både fagbevægelsen og FN's menneskeretshøjkommissariat er det slet ikke nok.

Besøg i landsbyen Puerto Esperanza.

Beboerne fortæller:

- *Allerede fra 1985 har her været vold – den tog til i år 2000, hvor der blev dræbt 150 – bondeledere og medlemmer af landsbyrådet. I 2002 kom så fordrivelsen fra landsbyen. 11.000 blev fordrevet sammen med 7.000 fra nabolandsbyen Castillo.*
- *Vi boede og arbejdede her, da de kom med deres våben og skød. Vi var tvunget til at flygte. Det er især gået ud over vore sønner og døtre. Jeg blev her en tid, men var så nødt til at rejse og levede som en hjemløs hund i 12 forskellige delstater.*

6. Udviklingen under præsident Juan Manuel Santos

Delegationen fik klart indtryk af, at der kun er sket kosmetiske forbedringer under den nuværende regering. Undertrykkelsen og de voldelige metoder fortsætter stort set uforandret.

F.eks. blev repræsentanter for bonde- og landarbejderfagforeningen FENSUAGRO spurgt om de kunne spore forbedringer. De svarede:

"Under den forrige regering afvæbnede man de paramilitæres styrker, men befolkningen blev snydt af regeringen, fordi forbryderne blev sendt til USA, inden de kunne komme for retten for deres colombianske forbrydelser. De afsoner nu domme for narkoforbrydelser i USA. Mange af de afvæbnede var bønder, der var blevet betalt for at være stand-ins, mens de virkelige paramilitære fortsatte deres virke. Lederne af de sociale bevægelser bliver fortsat slået ihjel af paramilitære".

Delegationen talte med flere menneskerets-forkæmpere, bl.a. advokatkollektivet "Orlando Fals Borda", som forklarede, at der er sket en ændring i karakteren af overgrebene, men at der ingen reel forbedring er at spore.

Flere dødstrusler

Der er sket et fald i antallet af drab på regeringsmodstandere eller uskyldige civile, som bliver erklæret for guerillaer - de såkaldte "falske positive" (falsos positivos), men andre former for overgreb er øget i antal:

- Masseanholdelser
- Luftbombardementer af lokalområder begrundet i tilstedeværelse af guerillaen
- Sprøjtning af kokamarker fra luften så mennesker og natur skades
- Dødstrusler

Billedet er det samme, når det drejer sig om forfølgelse af fagforeningsfolk. Det er naturligvis en forbedring, at der "kun" blev dræbt 29 sidste år, men samtidig er truslerne, de falske anklager, forsvindingerne og torturen taget til.

FN: Udvikling med udfordringer

Delegationen talte med vicedirektør *Juan Carlos Monge* fra FN's menneskeretshøjkommissariats kontor (UNOHCHR) i byen. Højkommissariatets kontor har været til stede i Colombia i 15 år efter at den daværende regering inviterede det til at etablere sig i hovedstaden. Kontoret har mandat til at observere menneskerettighedsspørgsmål og refererer til hovedkontoret i Geneve. UNOHCHR seneste rapport om forholdene i Colombia er fra marts 2012. Den viser, at en vigtig udvikling er i gang med hensyn til de juridiske og administrative procedurer, men at der stadig er mange udfordringer.

I 2011 blev der vedtaget en lov om at tilbagelevere den jord, der tidligere er blevet konfiskeret fra bønderne. Når loven bliver endeligt ratificeret, vil der være baggrund for at udbetale erstatning til de berørte. Man regner med at i alt 4 mio. personer er berørt – både dræbte og fordrevne. Men det vigtigste er, at loven tager ofrenes udgangspunkt og ikke som den tidligere lov fra 2005, der tog udgangspunkt i gerningsmændene til overgrebene og satte fokus på hvordan de kunne straffes.

Carlos Monge siger om sikkerhedssituationen, at der findes bevæbnede og ubevæbnede grupper. I nogle tilfælde også korrupcion. Staten har vilje til at skabe mere retfærdighed, men paramilitære grupper og guerillabevægelser kan modvirke de gode intentioner. Det er også

problematisk at præsident Santos kommer fra den økonomiske elite, som i høj grad er imod processen, tilføjer han.

Verdens farligste land

Colombia har i mange år været det land, hvor flest fagforeningsfolk bliver slået ihjel.

2003: 90
2005: 70
2006: 72
2007: 39
2008: 49
2009: 48
2010: 49
2011: 29

Kilde: ITUC

7. Et spirende civilsamfund kæmper for rettigheder og fred

En række møder og delegationens oplevelser med Den patriotiske March i Bogotá d. 22.–24. april efterlod det indtryk af et voksende civilsamfund med stigende styrke kæmper for fred, demokrati, menneskerettigheder og udvikling.

Formålet med marchen var at samle hele den folkelige modstand mod Santos-regeringen i en samlet bevægelse. Det blev udtrykt på den måde at der er behov for en ny uafhængighed, denne gang ikke fra en kolonimagt, men fra de skader, den nyliberale politik påfører colombianerne.

Som det helt store og samlende mobiliseringsgrundlag indgår kampen mod frihandelsaftalerne. Disse ses af alle organisationerne som ødelæggende for samfundsøkonomien, økologien, menneskerettighederne og de faglige og folkelige organisationers eksistens og indflydelse.

"Hvad er I bange for?"

Til det sidste var der tvivl om, marchen kunne gennemføres. På selve dagen, da arrangørerne havde varslet deltagelse af 80.000 demonstranter, erklærede hærchefen, at marchen ikke ville få lov til at blive gennemført. Arrangørerne var tydeligt nervøse for myndighedernes reaktion og hærchefens erklæring. Den danske delegation fik derfor heller ikke lov at deltage.

På en pressekonference om formiddagen d. 22. april blev det understreget, at målet var at skabe et nyt Colombia. Processen skulle være fredelig, dialogorienteret og demokratisk. Der blev taget afstand fra enhver form for voldsanvendelse og det blev understreget, at marchen ville blive fredelig.

Hele morgenen og formiddagen ankom et utal af busser fra alle egne af Colombia. Målet var at alle skulle samles på Bogotas centrale plads ved parlament og justitspaladset, Plaza de Bolívar - en plads der er to gange så stor som Christiansborg slotsplads.

På pressemødet udtalte lederne gang på gang forundring over magthavernes angst for at lade marchen gennemføres. Foran snurrende kameraer spurgte de retorisk: *"Hvad er det, I er bange for? Det er os, der burde være bange efter tusinder af mord, massakrer og tvangsfordrivelser!"*

Demonstrationsforløbet blev som arrangørerne havde ønsket. Da marchen var samlet på den centrale plads, fik den danske delegation tilladelse til at gå derhen og overvære begivenhederne.

Militæret var ikke synligt. Til gengæld var tusindvis af betjente med skjolde opstillet langs ruten. Pladsen var fyldt med demonstranter, hovedgaden der førte til pladsen var ligeledes fyldt med demonstranter, der var på vej tilbage til busserne til provinsen.

Bevægelsen har opnået betydelige resultater og vakt betydelig international opmærksomhed, men den har endnu ikke den styrke bag sig, som skal til for at de fredsforhandlinger, der er nødvendige for at løse Colombias sociale, politiske og væbnede konflikter, kan gennemføres. Målet er at opnå den styrke.

Opgør med frygten

Der er i bevægelserne den opfattelse at fred er eneste udvej og at regeringen kan presses til forhandlingsbordet. Delegationens vurdering er, at arrangørerne opnåede deres første mål, nemlig en fredelig demonstration og at det fredelige forløb kan styrke opgøret med den frygt for at blande sig, der er et af hovedformålene med statens og de paramilitæres terror.

Der var selvsagt forskellige syn på marchen i forskellige grupper. Den kristelige, faglige landsorganisation, CGT, ser Den patriotiske March som venstrefløjens forsøg på mobilisering efter at man har tabt kampen om byrådet i Bogotá. Partiet Polo Democrático (PD) har haft borgmesterposten i otte år, men har nu tabt den til De Progressive (PRO) og de fleste af byrådets medlemmer valgt for PD er gået over til PRO. PD er ude af byrådet i Bogotá og PROs Gustavo Petro vandt borgmestervalget i oktober 2011.

Det var FN menneskerettighedskontorets vurdering, at det er vigtigt for den videre proces i landet at befolkningen har ret til at protestere. I forbindelse med planlægningen af Den patriotiske Marchen, har kontoret i Bogotá været i kontakt med arrangørerne.

8. Frihandelsaftalen mellem EU og Colombia-Peru

Delegationen hørte en meget enslydende kritik af de frihandelsaftaler, Colombia har indgået, fra stort set hele civilsamfundet. Colombia har en frihandelsaftale med USA, som trådte i kraft d. 15. maj 2012 efter mange års modstand fra fagbevægelsen i USA og i USA's Kongres, en modstand, der skyldes undertrykkelsen af arbejdstagerrettigheder i Colombia. Desuden har Colombia frihandelsaftaler med Canada og Korea. Lige nu afventes endelig ratificering af den færdigforhandlede frihandelsaftale mellem EU og Peru-Colombia.

Blod på hænderne

Alle tre faglige landsorganisationer i Colombia er imod frihandelsaftalen med EU og de bakkes op af den Internationale Faglige Sammenslutning, IFS. Den største landsorganisation, CUT, siger aftalen betyder frihandel med arbejdsgivere, der har blod på hænderne. CUT mener der er tale om, at aftalen vil belønne virksomhedsejere der har udvist fuldstændig mangel på respekt for loven, livet og menneskerettighederne.

Aftalen vurderes ikke at være nogen hjælp for menneskeretsforkæmperne, tværtimod vil en endelig ratificering fungere som en støtte til den magtfulde elite, der gennem 25 år har stået bag mord, forsvindinger, dødstrusler mm.

Menneskeretssekretær Alberto Vanegas fra CUT sagde til den danske delegation:
"Parlamentarikerne i EU har to valgmuligheder: Enten at støtte handlen eller at støtte menneskerettighederne!"

Svækkelse af kravene

Forhandlingerne om aftalen kunne fra EUs side have været benyttet til at stille krav til Colombia om forbedringer, bl.a. en bedre beskyttelse af arbejderne og de faglige leders liv og rettigheder. Men man leder forgæves i aftalen efter et krav om, at der skal gøres væsentlige fremskridt i forhold til den nuværende ekstreme situation før Colombia kan nyde godt af fri adgang til verdens mest lukrative marked, Europa. Dette kan med rette kaldes unfair konkurrence i forhold til andre lande, som i disse år gør fremskridt mht. respekt for menneskerettighederne, bl.a. nabolandene Bolivia og Ecuador.

Aftalen vurderes af mange at udgøre en direkte svækkelse af kravene til Colombias regering om overholdelse af menneskerettighederne. Den indeholder færre krav og svagere sanktionsmuligheder end den bestående handelsordning (GSP+) mellem EU og en række udviklingslande, herunder Colombia.

På de multinationales betingelser

De indgåede frihandelsaftaler har de sidste 20 år været en hjørnesten i en liberalisering, som har skadet landets økonomi, selvom argumenterne for at indgå frihandelsaftalerne altid var de modsatte. Frihandelsaftalerne er hovedsageligt til gavn for finanskapitalen og de multinationale selskaber. I mange tilfælde er der tale om selskaber, der hverken respekterer grundloven eller arbejdsmarkedsloven. Alvorlige eksempler er: Pacific Rubiales (Canada) Olie, AngloGold Ashanti (Canada) Guld og Drummond (USA) kul.

Flere af organisationerne vurderer, at Colombias udvikling er rullet tilbage til en situation, hvor landet hovedsageligt producerer råvarer til eksport. 80 % af eksporten er i dag råvarer, bl.a. guld, nikkel, olie og kul. Fødevarer importeres, selvom landet har jord og klima til at brødføde sig selv. Der er oprettet produktionszoner, hvor de multinationale selskaber slipper for at betale skat, mens mere end en tredjedel af befolkningen lever i fattigdom.

Dele af landbruget og den nationale industri er ødelagt. I eksportsektorer som palmeolie-industrien og blomstergartnerierne er der meget dårlige arbejdsforhold og arbejdstagernes grundlæggende rettigheder respekteres ikke.

35 % af colombianerne lever under FNs fattigdomsgrænse (2 USD om dagen)
15 % lever i det, FN kalder ekstrem fattigdom (1 USD om dagen).

De enkelte frihandelsaftaler ser ud til at ødelægge hver deres bestemte sektor. CUT frygter bl.a. at 450.000 familier i mælkeproduktionen bliver ramt af EU-aftalen. Generelt mener organisationerne, at de stærke elementer om beskyttelse af udenlandske investeringer, der findes i aftalen, vil stille befolkningen ringere overfor virksomhederne. Desuden anses det for sandsynligt, at kapitalstærke europæiske virksomheder vil udkonkurrere lokale.

Samarbejde med europæisk fagbevægelse

CUT samarbejder med den Europæiske Faglige Sammenslutning, EFS og en række fagforeninger i Europa. Desuden får de hjælp fra en række NGOere og solidaritetsorganisationer.

Frihandelsaftalen mellem EU og Colombia-Peru er en blandet traktat, fordi den udover selve handelsbestemmelserne også indeholder bestemmelser om politisk samarbejde og dialog og om bæredygtighed, menneskerettigheder mv. Derfor skal den godkendes både af EU-parlamentet og de enkelte landes parlamenter.

Europaparlamentets handelskommission forventes at diskutere og stemme om aftalen 20. juni 2012. I den forbindelse organiseres et protstmøde i Bruxelles 19. juni med deltagelse af den europæiske fagbevægelse, EFS og Colombias landsorganisationer.

EU-parlamentet behandler sandsynligvis aftalen 10. september 2012, hvorefter aftalen oversendes til medlemslandenes parlamenter. Det betyder, at der er gode muligheder for en kampagne imod aftalen i Europa.

9. Besøgte organisationer og personer

CUT - Den traditionelt socialistiske landsorganisation
CTC – Den traditionelt socialdemokratiske landsorganisation
CGT – Den traditionelt kristelige landsorganisation
FENSUAGRO - Bøndernes og landarbejderenes forbund
USO - Oliearbejdernes fagforening
FECODE - Lærernes fagforbund
SINTRATELEFONOS – Fagforening for ansatte i Bogotás telefonselskab
SINALSERPUB - Offentligt ansattes fagforbund
IPO - International Peace Observatory
UNOHCHR – FN's menneskerettighedshøjkommissariat i Colombia
Colombia for Fred
Lazos de Dignidad - Organisationen for politiske fanger

Arrangører af og deltagere i Den patriotiske March:
SINTRAGRIM - Bønder og landarbejders fagforening i Meta-provinsen
Landsbyen Puerto Esperanza
Colectivo jurídico Orlando Fals Borda - Menneskerettighedsadvokatkollektiv
Liliany Obando – Tidligere politisk fange
RECALCA - Det colombianske netværk for modstand mod frihandel
Tro og Glæde-skolen

10. Delegationens deltagere

1. Marie B. Hagensen, tolk og rejseguide	mhagensen88@hotmail.com
2. Per Holm Pedersen, LPSF/3F	pepegua@gmail.com
3. Majbritt Milsted, HK-Grafisk	mb@monsun.dk
4. Niels Frølich, PROSA	niels_froelich@tdcadsl.dk
5. Susanne Lyngsø, Dansk Socialrådgiverforening	lyngsoeconsult@gmail.com
6. Trine Quist Nielsen, Dansk Socialrådgiverforening	TQ@socialrdg.dk
7. Karen Marie Møller, Dansk Socialrådgiverforening	kmm@silkeborg.dk
8. Else Dam, 3F Thy Mors	else.dam@3f.dk
9. Stanley Bach, 3F Viborg / LO Viborg	stanley.bach@3f.dk
10. Olaf Schroeder-Løhndorf, Stilladsarbejderne, 3F	schroeder-dk@hotmail.com
11. Anders Olesen, Byggefagenes Samvirke, 3F	anders.olesen@3f.dk
12. Luisa Lange, 3Fs regionalkontor, Managua	luisalange0@gmail.com
13. Christian Juhl, 3F Silkeborg og Enhedslisten	christian.juhl@mf.dk